

המירוץ לחיים של דודיק רביץ

חבר שלנו, דודיק רביץ, לפני ארבע-עשרה שנים בערך, תלוי מתי אתם קוראים את זה, גילו לו, זאת אומרת זה הוא גילה לעצמו, סרטן ריאות, הוא קם איזה בוקר וכשהוא ירק לכיור הוא ראה שהוא יורק דם, ככה הוא גילה, ככה גילו לו, את זה, והכי מצחיק, עצוב, פרדוקסלי, כל התשובות נכונות, זה שהוא היחיד מכולנו שלא היה מעשן, ולא עישן אף פעם בחיים שלו, גם אבא שלו מת מסרטן ריאות, זה נכון, אבל אבא שלו היה פועל דפוס שנשם כל החיים שלו אדים של עופרת יצוקה, אז זה הגיוני, אבל הוא מאיפה הוא, קרביץ, ככה כולם קראו לו, כי כשאתה מנסה להגיד דודיק רביץ, אז יוצא לך דודי קרביץ, אז כולם, מאז ומתמיד, עוד מהגן ילדים, ככה שוורצמן היה אומר, עוד מהגן כולם קראו לו קרביץ, לא ברור מאיפה הוא קיבל את הסרטן ריאות שלו, בן אדם שלא עישן בחיים שלו ועבד רק במשרד, עורך דין הוא היה, לא יודע בדיוק של מה, מין מאכער כזה, בעיקר של גדל"ן, שכירות, טאבו וכל זה, גם אני כשמכרתי את הדירה שלי וקנינו חדשה, אז זה הוא טיפל לי בזה, וכשאני אומר שהוא היחיד מכולנו שלא עישן אף פעם, אני מתכוון לחברים שהיו נפגשים אצל שוורצמן, בגלל שהוא היה רווק כל החיים שלו, וגם מת רווק, לראות כדורגל, כי לא היו אצלו אישה וילדים שיפריעו, כדורגל, ובהתחלה, פעם, גם כדורסל, כשמכבי עוד היו עם ארואסטי וברקוביץ', ולא כל מיני אמריקאים, כמו היום, שאין לך מושג מי הם בכלל, הם למדו באותה כיתה, שוורצמן וקרביץ אני מתכוון, לא ברקוביץ' וארואסטי, ובטח לא החדשים האלו של מכבי, אולי הם למדו באותה כיתה בקולג' באלבמה, ולא יודע למה, אבל בכיתה שלהם, כמו בצבא, קראו לכולם, לפחות לאלו שאני הכרתי, לא בשמות פרטיים, אלא בשמות משפחה, או בכל מיני כינויים מוזרים, כי היה להם בכיתה גם איזה אחד שקראו לו ג'ינג'י, ככה הם קראו לו, לא יוסי הג'ינג'י ולא ג'וני הג'ינג'י, ג'ינג'י, כאילו הוא הג'ינג'י היחיד בעולם, וג'ינג'י הזה, אני לא הכרתי אותו בכלל, לא פגשתי אותו בחיים שלי, מת בדיוק שבוע אחרי קרביץ, זה שוורצמן סיפר לי, בכלל כמה שנים אחרי זה, שכשהוא יצא, שוורצמן, ביום האחרון, בערב, מהשבעה של קרביץ, הוא פגש אותו ברחוב, את ג'ינג'י, וזה היה יום חמישי, וכששוורצמן שאל אותו מה נשמע, אז ג'ינג'י אמר לו שלא טוב ושהוא הולך למות בשבת, ובאמת בשבת הוא מת, ועוד פעם, לא מכיר את האיש, אבל זה מה ששוורצמן סיפר לי, ואני לא יכול לברר איתו את זה עכשיו, כי גם הוא מת בינתיים, אבל זה לא שכל הכיתה שלהם מתו פתאום אחד אחרי השני באיזה מגפה או רעידת אדמה שהחריבה להם את הבית-ספר או משהו, כולם מתים בסוף, אז גם הכיתה שלהם, אה, כן, נכון, נזכרתי עכשיו, היה עוד אחד מהכיתה הזאת שלהם, שאותו כן הכרתי, שהוא גם כן היה בא לפעמים לשוורצמן, מבליח מדי פעם, אבל רק לראות כדורסל, כי הוא היה גם אוהד מכבי, והם כולם, חוץ ממנו, זאת אומרת שוורצמן וקרביץ היו אוהדי הפועל, מהשרופים, הדפוקים האלו, שלא אוכלים בננות כי הם צהובות, והוא קראו לו צ'פָּקה, ואני לא יודע, אף פעם לא ידעתי וגם אף פעם לא שאלתי מאיפה זה השם הזה, והצ'פחה הזו כל מה שהוא היה עושה בחיים, מזמן שהכרתי אותו ועד שהוא מת, הוא היה רץ, זה מה שהוא היה עושה בחיים, כל הזמן היה רץ, הוא היה ילד עשיר כזה מהבית, ירש איזה מלא מגרשים, במקומות הכי יקרים בתל-אביב, אבל חסר-בטחון, מגמגם,

לא ממש מגמגם, יותר נתקע, נתקע פתאום עם המילים, נתקע ואז ממשיך, הם בעצם כולם, עכשיו כשאני חושב על זה, הם בעצם כולם, כל הכיתה הזאת שלהם, לפחות כל מי שאני הכרתי מהכיתה הזאת, הם כולם היו מגמגמים, גם שוורצמן, זאת אומרת כשהכרתי אותו הוא כבר לא היה מגמגם, אבל כשהוא היה ילד הוא היה מגמגם, זה הוא סיפר לי את זה, וקרביץ, קרביץ במקום לגמגם הוא היה מצחקק, כאילו סתם, בלי סיבה, לא בגלל שמהו היה מצחקק אותו או משהו, אלא בשביל לחפות על הגמגום, מצחקק ואז ממשיך לדבר, כאילו הוא לא מגמגם, הוא רק מצחקק, וכשהוא היה בבית-חולים עם הסרטן ריאות שלו, אז גם בא עוד אחד מהכיתה שלהם, פרופסור למשהו מדעי, באוניברסיטה, והם קראו לו נְזֶלֶת, אני לא יודע איך באמת קראו לו, וגם הוא היה מגמגם, אבל רק כשהוא היה מתחיל לדבר, כאילו כמו אוטו שקשה לו להניע, ואז היה מתחיל לדבר רגיל, והרבה, מקשקש בלי סוף, בשביל לא להפסיק, כי כשהוא היה מפסיק ומתחיל עוד פעם לדבר, הוא עוד פעם היה מגמגם, וזה לא שהם היו כיתה שאספו אליה את כל המגמגמים מתל-אביב, בכלל לא, זה פשוט הם כולם היו ילדים של ניצולי שואה, זה הסיפור, ופעם, לפני המון שנים, עוד לפני שהם בכלל התחילו למות, חלמתי עליהם חלום, החלום היה בקולנוע אסתר בנתניה, אני מנתניה במקור, ועל הבמה עמדו כל הכיתה שלהם, כאילו כל הכיתה שלהם, זה היה בטקס הסיום של כיתה ח', או אולי ביום העצמאות, והם עמדו על הבמה, בשלושה טורים כאלו, שורות, בשלושה גבהים, כמו מקהלה, לפי הגובה, מול הקהל, כשהשורה הראשונה עומדת על הבמה, השנייה על כסאות מעליה, והשלישית על שולחנות מעליהם, בחלום לא ראו את זה, אבל אני זוכר שככה היו עושים כשהיינו קטנים, איזה שלושים ילד בערך, וכולם לבושים חגיגי כזה, בחולצות לבנות עם כפתורים ושרוולים קצרים, אני חושב שבכלל עוד לא המציאו אז את הטי-שירט, או שאולי אסור היה לבוא בטי-שירט, אבל זה לא משנה, זה הרי רק חלום, ובמכנסיים קצרים, אבל לא מכנסי התעמלות, מכנסיים קצרים אתא כחולים כהים, מקופלים, כמו פעם, חוץ ממאיר צ'חנובצקי, שבכלל היה בכיתה שלי בנתניה, ולא בכיתה שלהם, של שוורצמן וקרביץ וג'ינג'י וצ'פחה ונזלת בתל-אביב, אבל גם הוא היה מגמגם, גם ההורים שלו היו ניצולי שואה, והוא היחיד שהיה שם, בחלום, במקהלה, בשורה הראשונה עם מכנסי עבודה אפורים, גם של אתא, אבל אפורים כהים ולא כחולים כהים, וזה מאוד בלט, הצבע של המכנסיים שלו, כמו כתם כזה נורא בתוך כל המקהלה היפה, האחידה הזאת, ועכשיו כשאני כותב את זה אני שואל את עצמי למה בעצם לא שמו, מי שהיה אחראי על המקהלה, אולי המורה למוסיקה, רוני זמיר, כי אני רואה שהיא המנצחת של המקהלה, זה היה השם שלה, האמיתי, רוני זמיר, או אולי המנהל ניסני, שקראנו לו זעפני, עם השערות הבולטות באף ובאוזניים, למה הם לא הזיזו את מאיר שיעמוד בשורה השנייה או השלישית, ואז לא היו רואים את המכנסיים שלו, שהם שונים משל כולם, אבל אז אני חושב לעצמי שהרי זה לא היה כל זה באמת, זה חלום, וחלום זה לא המציאות, ובחלום, כמו בסרט, ולא כמו בחיים, לכל דבר יש משמעות, אז יש לזה בטח משמעות, זה אומר משהו, אבל אני עוד לא יודע מה, אולי פעם אני אדע, שיש כתם כל כך בולט במקהלה הזאת, ובשורה הראשונה אני רואה שחוץ ממאיר צ'חנובצקי עומדים קרביץ ושוורצמן וצ'פחה, אבל בלי נזלת, כי אז, כשחלמתי את זה, עוד לא הכרתי אותו, וגם יש שם ילד אחד ג'ינג'י, והם כולם, חוץ ממאיר צ'חנובצקי שנראה כמו אז, כי לא ראיתי אותו מאז, הם כולם, חוץ מג'ינג'י, שאני עד היום, אפילו אחרי שהוא מת, אני לא יודע איך הוא היה נראה, הם כולם נראים כמו היום, זאת אומרת כמו אז, כשחלמתי את החלום, הם ילדים בגיל בר-מצווה אבל עם פנים של מבוגרים, חוץ ממאיר

צ'חנובצקי שנשאר בגילו, והוא גם מחזיק היד, אני נזכר, בחלום, וגם זה אני לא יודע, תמונה בגודל של גלויה, בשחור-לבן, של שלום א"ש, הסופר, אולי הוא היה דוד שלו, אולי הוא סתם העריץ אותו, לא יודע, ובאולם יש שקט הס, וגברת זמיר עומדת בפניהם, קצת בצד עם הגב לקהל, עם הידיים מונפות באוויר, ויש לה ביד ימין מקל קטן כזה של ניצוח, ואז היא מורידה את המקל ומתחילה לנצח, והם כולם, המקהלה, הם מתחילים לא לשיר, לדקלם, לדקלם את השיר הזה של חיים גורי, "הנה מו... מו... מו", הם מגמגמים כולם ביחד במקהלה, וגברת זמיר מניפה כאילו בכעס את המקל, והם מתחילים עוד פעם מהתחלה, "הנה מוטלות גו.. גו.. גו", הם עוד פעם מגמגמים, וגברת זמיר מנצחת בעוז, במרץ, לא מוותרת, והם עוד פעם מתחילים וממשיכים, "הנה מו.. מו.. מוטלות גו.. גו.. גופותינו שו.. שו.. שורה ארוכה ואי.. אי.. אי.. ג.. גו.. גו.. נוש.. נושמים אף הרוח עזה בק.. בק.. בקרים ונו.. ונו.. ונושמת וְהבוקר נו.. נו.. נולד וְזריחת הַטללים רו.. רו.. רוֹנְנָה", והתעוררתי בצרחה, בבהלה, לא יכולתי לנשום מרוב בהלה, גם עכשיו זה קשה לי כשאני מספר את זה, וגם הוא מת בסוף, צ'פחה, בהתחלה הוא שיחק אותה כמה שנים איש עסקים כזה, בנדל"ן ובבורסה, אבל זה היה סתם, הוא לא היה צריך את זה, היה לו כסף בלי סוף עם כל המגרשים שלו, אז הוא התחיל לרוץ, מרוצי שדה ומרתונים בלי סוף, בכל העולם, וגם כל מיני ריצות מטורפות כאלו של מאה, מאה עשרים, אולי יותר קילומטרים, בן-אדם דפוק, בסוף הלכו לו הרגליים, היה יכול רק לרוץ, לא ללכת, בהליכה היה מתנדנד, צולע, כמו ברווז שבאמת ירו בו במטווח, מגמגם וצולע, אין לי מושג איך או מת, כי הוא מת אחרי שוורצמן, ככה שלא ראיתי אותו יותר, אבל ראיתי מודעת אבל בעיתון, גדולה, הרבה מודעות אבל, עשירים יכולים להם הרבה, גם מודעות אבל, יוסי בר-נתן היה השם שלו האמיתי, הם כולם כבר מתו, כל הכיתה שלו, כל החברים שלי, שהיינו רואים ביחד כדורגל, ולפעמים גם כדורסל, אצל שוורצמן, וגם שוורצמן בעצמו מת, וקרביץ, הוא מת הראשון, גם מכולנו וגם מהכיתה שלהם, בהתחלה, כשהתגלה לו הסרטן ריאות בפעם הראשונה, צעירים עוד היינו, בני חמישים וקצת, הוא נלחם בו כמו אריה, כמו העורך דין הנודניק שהוא היה, קרביץ, נלחם בסרטן ריאות הזה שלו כאילו זה איזה רישום הכי קשה שיכול להיות בטאבו, של דירה שהחליפה בעלים, שלא כולם נרשמו, ואחד הרשומים בכלל מת, ומי שגר בדירה, איזה בן אחות, מכר את הדירה בדמי-מפתח לאיזה אוקראיני שהתחתן עם רופאה ערביה שלמדה רפואה בקייב, ואחר-כך הם ירדו לקנדה, ואז הוא, הבן אחות הזה, קנה מהם את הדירה חזרה, ומכר אותה לזוג קווקזים או אבחזים, לא מבדיל ביניהם, אבל משהו מעבר להרי אורל שמה, שרצו אותה נדוניה בשביל הבת שלהם, מְגִיזָה קראו לה, אני זוכר, שם מצחיק, אבל אז פתאום הוא מת, הבן אחות הזה, ככה סתם, נפל ברחוב, באמצע היום, והיה כבר זיכרון דברים, אבל עוד לא היה חוזה, אבל קרביץ, זה היה הכישרון שלו, הצליח בסוף, לא יודע איך, לרשום את הדירה בטאבו על שם הבת, המרגיזה הזאת, של הקווקזים האלו, אז ככה הוא גם נלחם בסרטן ריאות שלו, אני לא יודע להגיד לכם בדיוק פרטים, כי גם הוא לא באמת היה בדיוק חבר שלי, וגם אני לא יודע איך אתם, אבל אני, כשאנשים נהיים חולים, אתם יודעים, מהמחלות האלו שמתים בסוף, זה מצחיק אותי עכשיו כשאני כותב את זה, כי הרי בסוף כולם מתים ממהו, אז מה זה משנה ממה, אבל בכל זאת, כשמתים בחטף זה יותר נעים, בטח לסביבה שלו, למשפחה, לאשתו, לילדים, לחברים, זה יותר נוח אם הוא מת בחטף, דום לב, נדרס, נופל מהמרפסת, כאלו, כי לכאורה, אבל זה רק לכאורה, לכאורה זה יותר נורא, בגלל שכאילו זה בא לפתע, משום מקום, בלי שום הכנה מוקדמת, וההורים והילדים והשכנים הם לא ממש מוכנים למוות

הזה, אבל זה מצחיק, זה מצחיק משני טעמים, קודם כל כי המוות זה בעצם הדבר הכי לא מפתיע שיש בחיים, החיים זה מפתיע, לא המוות, ודבר שני, ומה? ואם מישוהו גוסס מסרטן שלוש שנים או יש לו פרקינסון שמונה שנים או אלצהיימר עשר שנים, שמתוכם תשע הוא כבר לא מזהה את הילדים שלו, אז כשהוא מת בסוף, זה יותר קל, המוות הזה, ככה, למשפחה ולדודים, כי היה להם המון זמן להתכונן לזה? מה פתאום? ממש לא, זה אותו חרא בדיוק, המוות כמה שהוא לא מפתיע, הוא תמיד מפתיע, מתי שהוא בא הוא לא בא הזמן, בא מקודם מדי, מפתיע ונורא וכואב וכול הקומפלט, עם הביצים שמתקשות והכול, בגלל זה אני אומר, הייתי אומר, לחברים שלי, וגם לעצמי אני אומר את זה, שמי שאוהב את הילדים שלו, שימות כמה שיותר בחטף, אל תהיו אגואיסטים, תמותו וזהו, בלי למשוך זמן, אז נכון, כשזה יקרה, כשתמותו פתאום, זה יהיה שוק נורא לילדים, אבל זה הרבה יותר טוב מְשִׁיכּוֹ את המוות שלכם לא יודע כמה שנים, אף אחד לא מרוויח מזה שום דבר, אתם מבינים? אז זה דבר אחד, והדבר השני זה שכשמישהו חולה במשהו סופני, או נהיה דמנטי, או מתעוור, או שמתחילים לנשור לו, לא יודע מה, כל מיני איברים, הנטייה שלנו זה להתרחק ממנו, כי אפילו שאנחנו יודעים ששבץ מוחי וסרטן וְשִׁיטְיוֹן, ככה אומרים דְמָנְסִיָה בעברית, אם לא ידעתם, אפילו שאנחנו יודעים שזה לא מדבק, אנחנו מפחדים להתקרב, לנגוע, בטח לא להתחבק או להתנשק עם האנשים האלו, המסורטנים, המשותקים, המשובשים, המטושטשים, וזה לא כמו שאנשים אומרים שזה בא מהאכזריות של הבני-אדם, ההיפך, זה אינסטינקט חייתי כזה, של כל חיה, להתרחק ממי שחולה, שיוצא דופן, שצולע, שיש לו קעקוע, שמקרר באוקטבה לא נכונה, שעושה מיאו במקום האו, כי כל דבר שהוא לא כמו כולם, זה כל החיות, מניסיון הם לומדות את זה, זה יכול להיות מחלה מדבקת, מגפה קטלנית, שתהרוג אותך, אז גם אני הייתי ככה, אני מודה, עם קרביץ, שגילו לו את הסרטן ריאות הזה, לא בדיוק התעניינתי כל יום מה קורה איתו, רק פה ושם שאלתי את שוורצמן או שהוא סיפר לי, אבל קרביץ נלחם, עשה הקרנות, כימו, לא יודע מה, הכול, בארץ, בשווייץ, בסוף גם כרתו לו איזה חתיכה, לא יודע, שמינית, אולי רבע ריאה, לא בררתי, אבל אז אחרי איזה פחות משנה, שוורצמן לא אמר לי על זה מילה, פתאום הוא מופיע, קרביץ, אצלו, אצל שוורצמן, בא לראות איתנו כדורגל, כאילו כלום, כאילו רגיל, כמו כל שבוע, נכנס בדלת בלי לדפוק, צועק משהו כזה כמו תמיד, בקול הצוהל הצרוד שלו, תמיד זה היה משהו בחצי יידיש, איזה ווס העצרעך, קומראדן? כי אבא שלו, וגם של שוורצמן, היו פעם קומוניסטים, וישר הוא הולך למטבח, ושוורצמן קופץ והולך גם הוא לשם, כדי לפזר בצלחות את העוגיות שְמֵרְזוּ, אשתו של קרביץ, התחתן עם טוניסאית, המאניאק, הייתה תמיד מכינה לנו, ושולחת איתו בקופסאות פלסטיק, ארוזות בשקיות ניילון, תמיד באותם שקיות ניילון, הוא גם היה קמצן, לא רק טרדן, עוגיות טעימות עם כל מיני שמות אקזוטיים בשביל פולנים כמונו, פֶּעֶכּ, פּוּלוּ, פְּרוּז וּמְקָרוּד, במקום הפיצוחים העבשים ששוורצמן היה קונה לנו מהמכולת של יוז'י השמן, וזהו, הביאו את העוגיות בצלחות, וכולם שמחו, איך ומה, ומה נשמע, והכול בסדר? כן, בטח, הכול מאחוריו, ניצח את המחלה, מה שנקרא, אבל זה לא ככה, כי את המחלה הזאת לא באמת מנצחים, ובטח לא את המוות, אבל בשלב הזה, ההוא, הכול באמת נראה בסדר, וקרביץ חזר לעבודה, בטח בטאבו קיללו את היום הזה, חשבו שכבר נפטרו ממנו, אבל הנה, לא, חזר להם, וכל שבוע היה בא לכדורגל, כמו שעון, עם השקיות והעוגיות בקופסאות של תרז, הכול כרגיל, כאילו כלום לא היה וכלום לא קרה, אבל אחרי משהו כמו שלוש אולי שלוש וחצי שנים אנחנו באים כרגיל לכדורגל אצל שוורצמן, וקרביץ לא בא. מה זה? איפה

הוא? מה קרה? ושוורצמן אומר שזהו, חזר הסרטן, ואנחנו יודעים, כולם יודעים, שבסרטן ריאות אם זה חוזר, אז זהו, הלך עליך, אין מזה חזרה, אבל קרביץ, כמו שהוא היה, לא מתיימש, לא מוותר, מתחיל עוד פעם כל הסבב הנוראי הזה, אני לא באמת יודע מה זה, כי ברוך השם לא עברתי את זה, אבל רק מלדמיין את זה, ועוד לעבור את כל זה פעם שנייה, אני לא הייתי עומד בזה, לא הייתי עושה את זה, הייתי נותן לעצמי למות ודי, אבל לא קרביץ, הוא נלחם, אבל ממה שאני שומע משוורצמן זה לא באמת מצליח, וכבר מעבירים אותו להוספיס, הוא מספר לי, אבל אז, לא יודע איך זה קרה ולמה ומה הסיבה או ההיגיון או המטרה של זה, מחזירים אותו לאיכילוב, אולי בגלל שאשתו תרז הייתה עובדת שם אחות, כי כבר לא בדיוק מטפלים בו, הוא אומר לי, שוורצמן, כי כבר אין מה לעשות, רק דוחפים לו מורפיום ומחכים שימות, והחברים, שוורצמן וצ'פחה, כל הזמן הולכים לבקר אותו, אז גם אני בא איתם מדי פעם, וזה זוועה, זה כל פעם אותו דבר, וזה נורא, הוא, קרביץ המסכן, שוכב במיטה, מוגבה בכריות, מסביב הווילונות סגורים, מוגפים, ממול טלוויזיה שכל הזמן עובדת, אבל בלי קול, זה בית חולים, אתם יודעים, ויש עוד אנשים, אז כל הזמן היא על שידורי ספורט, כל מה שיש, אתלטיקה, סנוקר, היאבקות, כדוריד, הרמת משקלות, וקרביץ שוכב שם, בפנים הוא נראה בסדר, לא כמו מישהו שהולך למות, כמו מישהו רגיל שנמצא בבית חולים, שזה חרא בפני עצמו, אבל לא משהו יותר מזה, ומסביב יושבים למראשותיו אשתו תרז והילדים, הבכור שמי, שנקרא על שם אביו שמואל, והקטנה סיגל, לא תמיד הם כולם שם, אבל לפחות שניים מהשלושה, ומאחוריהם יושב המטפל הנפאלי שלו, גוטה הם קראו לו, מוכן ומזומן לזנק ולבצע כל משימה שתוטל עליו, ומשני הצדדים לאורך הרגלים, יושבים האורחים, שוורצמן ואני מצד אחד, נגיד, ומהצד השני צ'פחה ואשתו או פרופסור נזלת ואשתו, ותהרגו אותי אם אני זוכר על מה היו מדברים, בגלל זה יש שם את הטלוויזיה הזאת, שיהיה מה לעשות ועל מה לדבר, או יותר נכון לא לדבר, וואיי, ראיתם את המתאבק הטורקי הגמד הזה, קרע את הטורקמני השמן. מה, זה שתי מדינות שונות, טורקיה וטורקמניה? כן, אמר שוורצמן, שהבין בדברים האלה, אבל לא טורקמניה, טורקמניסטן, הייתה חלק מברית-המועצות, עכשיו היא מדינה עצמאית, דיקטטורה מוסלמית, ידידותית לישראל, על גבול איראן, אה, אמרו כולם כאילו הם מבינים עניין, אבל קרביץ לא התייחס לשיחות שלנו, כי הוא כל הזמן במצב רוח מבודח, משועשע כאילו, כאילו להראות לנו, אולי לעצמו, לא יודע, שהכול כאילו בסדר, והוא כל הזמן היה חוזר ומספר את מהבדיחות העבשות הגזעניות הלא-מצחיקות שלו, עוד מהתקופה שהיה בריא, על תימנים ופרסים ומרוקאים וגרוזינים, וכמובן גם על נשים טיפשות וחוננות מרושעות, בדיחות באמת זוועות אלוהים חיים, ואנחנו כולם היו עושים את עצמם צוחקים, כאילו פעם ראשונה שאנחנו שומעים את הבדיחה הדוחה הזאת, וחוזרים להביט בטלוויזיה בתחרות זריקת הדיסקוס או הטלת הכידון, תגיד לי, שאלתי פעם את שוורצמן, כשיצאנו משם, בשביל מה הוא צריך את זה? בשביל מה הוא צריך את כל המשפחה והחברים שלו ליד המיטה שלו כל הזמן הזה עד שהוא ימות? הרי זה נורא לכולם, ככה, לא? אז למה הוא עושה את זה? באמת לא הבנתי, כי אני, אם אני אגיע לזה, אני מקווה שאני לא ככה אמות, שיתמזל מזלי ואני אחטוף דום לב ואפול בבית וזהו, אבל אם ככה אמות, אז אני ממש לא ארצה שהילדים שלי ישבו סביבי כל היום והלילה, ההיפך, שלא יבואו בכלל, הכי טוב שיהיו בחוץ לארץ, ובכלל לא ידעו מזה, עד שאני אמות ומישהו יודיע להם וזהו, וגם לא חברים, שאף אחד לא יבוא, לא רוצה לראות אף אחד במצב הזה, ושאף אחד לא יראה אותי, אני אקרא לי ספרים, אם אני עוד אוכל לקרוא, או אביא

לעצמי לפטופ ואראה שם סרטים או סדרות טלוויזיה, הכי טוב אני אראה שם עוד פעם בבינג', פעם אחרונה, את שובר שורות, אין על הסדרה הזאת, אין ולא יהיה, ואני כבר מתגעגע, כחלק מההכנות למוות שלי, שיגיע הרי גם כן יום אחד, לחברים הישנים שלי שם, וולטר וג'סי ומייק וסול, ואני אשכב לי בשקט בבית חולים או בהוספיס, בלי אף אחד מסביבי, ואסתכל לאט לאט, בלי למהר, לאן יש לי למהר, בכל הפרקים, עד שאני אמות, ואני גם לא רוצה, צריך, להגיע לסוף, כי אני הרי כבר יודע את הסוף, וגם כבר הבנתי את המסר, ואני אוהב אותו, הסדרה הזאת הרי זה ואריאציה, היפוך, של עקידת יצחק, וגם של צליבת ישו, שגם הוא בעצם ואריאציה על עקידת יצחק, רק שבעקדת יצחק, או ישמעאל, אצל המוסלמים זה עקדת ישמעאל, האבא בסוף לא שוחט את בנו, אלא שוחט במקומו איל או כבש, אבל אצל הנוצרים דווקא האבא, אלוהים, כן מקריב את הבן שלו, את ישו, צולב אותו כפרה על כל חטאות העולם, אבל בשובר שורות זה סיפור אחר לגמרי, זה לא סתם ואריאציה על סיפור העקדה והצליבה, זה ואריאציה של כפירה, שאומרת לך שאם אתה רוצה להציל את הבן שלך מצליבה, מעקדה, משחיטה, ממלחמה, אתה צריך להרוג את אלוהים, אתם מבינים? ואני אוהב את זה, אני אוהב את הסדרה הזאת, עד מוות, עד המוות אני אוהב אותה, אבל אנשים, אי אפשר לשפוט אנשים שהולכים למות, וקרביץ רצה כל הזמן להיות מוקף אנשים, אז באמת הלכתי אליו לשם גם אני, לבית חולים, עוד פעם אחת, רק עם שוורצמן הלכתי, לא לבדי, והיינו אז אצלו, אשתו הייתה, ושני הילדים וגם הנפאלי, כל המשפחה, ושוורצמן ואני וגם צ'פחה, ובדיוק כשהיינו שם התחילה ריצת חמש אלפים מטר באיזה תחרות, וצ'פחה זה החיים שלו ריצות, וגם שוורצמן קצת מתעניין בזה, אני פחות, אני אוהב קפיצה לגובה וקפיצה במוט, כי זה יפה, וגם ריצות קצרות, מאה מאתיים מטר טוב לי, אבל ריצות של רבע שעה, חצי שעה, זה סתם, זה לא מעניין, אולי רק הסיום, בסוף, כשהם כל אחד מנסה לעבור את השני בשביל להגיע ראשון, זה כן, אז איך שהריצה התחילה כולם הסתכלו בטלוויזיה בדבקות עצומה, כאילו בשביל זה, בשביל לראות את הריצה באנו, ולא כדי לבקר את החבר שלנו, קרביץ, שהולך למות, וצ'פחה, בגלל שהוא מבין בזה ושהטלוויזיה הייתה בלי קול, אז הוא תיאר ופירשן לכולם, מגמגם בלחש, מי רץ נגד מי, ומה השיא העולמי, והוא גם חישב, בראש, לפי המהירות של כל סיבוב, מה עשויה להיות התוצאה בסוף, והוא גם ידע, כמובן, את כל השמות של הרצים, שהם כמעט כולם היו אפריקאים, בעיקר מאתיופיה וקניה, ואמר לנו מי זה כל אחד, מאיפה הוא, ואם הוא טוב בסיבולת או בסימות, והכול זה שמות שאתה לא יכול לא להגות ולא לזכור בחיים שלך, קפצ'נגה וקצ'לקלה וְאָפְפָה או אָפְפָה, לך תבדיל ביניהם, והנה מתחיל הסיבוב האחרון, וצ'פחה מגמגם בהתלהבות, הם שלושתם, הם אתיופים, הוא אומר, וזה הפתעה, ולא רק זה, הם גם יירדו שלושתם משלוש-עשרה דקות, לא היה דבר כזה, וואו, אבל איך זה, אני שואל, שאתה אומר ששלושתם אתיופים, ושניים הם בגופיות שחורות, והשלישי, זה שעובר עכשיו את השני, הוא בגופיה כתומה? אה, לא, אומר לי שוורצמן, הגופיות פה זה לא לפי מדינות, זה לפי החברות שנותנות להם את החסויות, ואז הריצה מסתיימת, ושלושת האתיופים האלו באמת מגיעים ראשונים, ואחריהם כמה קנייתים עוד כמה אתיופים, וצ'פחה כל כך מתלהב שהוא לגמרי שוכח לגמגם, זה לא ייאמן, זה לא ייאמן, הוא אומר, שבעה רצים ירדו כאן משלוש-עשרה דקות, ראית את זה, קרביץ? מה אתה אומר? ואז כולנו הסתובבנו כאיש אחד לקרביץ, אבל הוא לא אמר כלום, הוא היה מת.